

Sangam SKM College – Nadi
 Week 1 Solution
 Year 9
 Vosa VakaViti

Ni sa Bula Vinaka Yabaki 10. Sa koto era na isau ni taro ni noda matai ni Lesoni ka kena ilutaga tiko na Somate. Au sa nuitaka ni o sa rawata vakavinaka na inaki ni vuli qo. E da na qai veivolavolai tale tiko e na Lesoni ni macawa mai qo. Noqu itatau ga – vuli lesoni tiko, vakarorogo vei rau na Qase vakausivi mo dau masu. Ni kalougata tiko ka Qaqa.

Ni wilika sara yani!

NA VEIWEKANI VAKAVANUA.

Na Isa ni Taro

1. E vu vakacava na veiwekani vakavanua ni veibatiki?

- *E vakavu na veibatiki e na gauna makawa ni veivaluvaluti, ni ra tiko na mataqali turaga, ra tiko tale ga o ira na bati se liga ni wau.*
- *Na veiwekani ni Veibatiki e okati kina na Veitabuki e na kakana*

2. Vola mai e so na ka e dau kilai tani kina na veiwekani vakavanua ni veitabani? E vu vakacava na veitabani?

Veika e dau kilai tani kina:

- *veiqati e na sala ni veivakadrukai*
- *era na veidouvaki*
- *veisiosiotaki me vaka ga na ivakarau ni veitavaleni*
- *ena sega ni vinakata e dua me malumalumu se druka*
- *veisavosa e na kena ivakatagedegede kece, vinaka se ca.*

E vu vakacava?

- *E dua na kena i tukutuku e tukuni ni o rau na vanua qo e tautauvata na nodrau i tutu vakavanua. Ke rau sa vanua turaga, se liga ni magiti ruarua, e rau na veitabani tale ga.*
- *e veitavaleni na nodrau vu na vanua oqo*
- *tautauvata na nodra itutu vakavanua*

3. Vola na ivakaraitaki ni vica na vanua era veitauvutaki? E vu vakacava na veiwekani qo ni Veitauvutaki?

- *Matokana e na yanuyanu o Ono i Lau kei Namara e Tailevu, Moce, Oneata kei Levuka e na yasana tiko ga o Lau. E rua tale ga na vanua e rau veitauvutaki na vanua vakaturaga o Noco kei Lau.*

- *E yaco na veiwekani vakavanua qo e na nodrau vu vata e rua na yavusa se na nodrau qarava vata e dua na vu (*

Ikuri ni vakamacala:

Tako – Lavo

- veiwekani vakavanua robota na wasewase vakara wili kina o Serua, Namosi kei Naitasiri
- e dua na kena ivakamacala - ke tako o tama, e na lavo na luvena ka laki tako tale na makubuna
- ko ira era tako era wili me ra veitacini ka vaka tale ga kina ko ira era lavo. Ia ni ra soqo vata na tako na lavo e vaka na veitavaleni na ivakarau ni nodra veimaliwai.

Kaivata se Kai

- veikacivi kina ira era wili vata ena dua na vanua se yasana. E tu tale ga na kena vosa ni veivanua me vaka na ‘**miau**’ mai Vanua Levu kei na ‘**koi lequ**’ e na so na vanua e Viti Levu.

Naita – Era veikacivi kina ko ira era veitabani.

Nato se Tovata – era veikacivi kina ko ira mai Lau kei ira mai Vanua Levu.

Mataqali – era veikacivi kina e so na vanua era matanitu vanua vata.

Qori e vica ga na ivakamacala e volai koto ena : Na Lololo Ni Bula Vakaitaukei – e vakasokumuna o J.Talebula pg 28

<p>Me yacova noda Lesoni tarava ni moce mada! Maroroi ka taqomaki na bula mai na tauvimate tarai Viti tiko nikua.</p>
--